

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Povolilna borba.

V Celovcu, dne 1. decembra 1930.

Dva meseca sta prošla, odkar je bil razpuščen parlament in odkar je prišla na krmilo Vaugoin-Starhemborgova vlada, vlada močne roke, krščansko-socijalno-fašistična vlada. Parlamentu se ni predstavila kot manjšinska volilna vlada, ker je dobro vedela, da v zvezi s fašisti ne dobi večine. Brez parlamenta v demokratični državi ni plodonosnega dela za narod in državo. Zato je delo počivalo, četudi je gospodarska razdrapanost dosti glasno kričala po odpomoči. Izid volitev ni izpolnil nade strank, ki so povzročile predčasne volitve. Zmešnjava je le še večja, a gospodarstvo kriči zastoj naprej: snovanje agrarnih blokov, brezposelnost, draginja, splošna beda itd. In na Dunaju se pogajajo že tri tedne o sestavi meščanske vlade in ne slišijo klica gospodarstva, ki hoče delo vlade in parlamenta, da se ustvarijo znosnejši živlienski pogoji.

Ves politični interes je zadnje tedne obrnjen na Dunaj, kjer se baranta za delavni program, ministrske stolce in večino v parlamentu. Dobiti večino je pri teh razmerah, ko so volitve razbile enotno meščansko fronto, zelo težko. In očurni volilni boj v teh vrstah je duhove še bolj razdvojil in služil propagandi marksistov. V kratkem času je treba sedaj premostiti vse prepade, nastale v volilni borbi.

Koroški Slovenci smo letos prvič dokazali, da nas tudi vodstvo državne politike zanima in podprli z našimi glasovi vladno stranko. Pokazali smo veliko dobre volje, pokazali pa tudi, da smo discipliniran faktor, s katerim se lahko računa in ki tudi računa s tem, da se ga bo upoštevalo pri manjšinskih zahtevah, pri zahtevah, ki so pogoj za samobitno življenje naroda, ki je dokazal svojo politično zrelost. Če niso vsa zadržila manjšinskih delavcev samo fraza, potem je zadeva vladne stranke, da zadovolji lojalne državljane slovenskega porekla.

Iz teh vidikov bo naše drage čitatelje gotovo zanimal politični razvoj po volitvah. Dokler se po volitvah niso sestali in sestavili parlamentarni klubi, je politično življenje teklo mirno in v ugibanjih. Kmalu pa je prišlo do izbruhov in cepitev. Govorimo najprej o najnovejši stranki, o organizaciji, ki je vedno besedičila o nadstrankarstvu in svojem visokem poslanstvu, ki je izjavljala, da krmila ne da iz rok, četudi ne dobi poslancev, in da se je samostojno udeležila volitev samo radi tega, da bi nudila primerno oporo dvema heimwehrovskima ministroma. Samo 7 poslancev v državnem zboru in 2 v koroškem deželni zboru stranke Heimatblock pač ne morejo zadovoljiti.

Predvsem so se začeli odmikati od Heimwehrovcev krščanski socijalci, ker jim pri volitvah niso prinesli nobene koristi; niti eden heimwehrovskih kandidatov na krščansko-socijalni listi v prvem postopanju ni bil izvoljen. Odbiti je moralo krščanske socijalce tudi dejstvo, da se je pričela Heimwehr nagibati na stran narodno-socijalistične Hitlerjeve struje. Vladna stranka pač ne more sodelovati s stranko, ki negira vse, kar je ustvarila demokracija. Na eni strani Heimwehr kot Heimatblock, na drugi strani v zvezi s krščanskimi socijalci, že to mora neobhodno izzvati cepitev vrst. Dve struji v eni organizaciji. In očiitek s strani kršč. socijalcev, da je vodil Heimatblock boj proti njim in tako zagrešil, pravi cilj, boj proti marksizmu. V teh vrstah je vedno glasnejši klic, da naj se Heimwehr povrne k prvotnemu programu in naj se izločijo vsi fašisti. Krščansko-socijalna stranka vidi neenotnost v vrstah Heimwehra in ne vidi več moči, na katero bi se mogla opirati vlada v gotovih slučajih.

Po volitvah, dne 17. novembra, je zboroval tirolski krščansko-socijalni Bauernbund — Tirolska je takorekoč zibelka heimwehrovskega gibanja — ki je sklenil, da izključi dr. Steidla, ker je kot krščansko-socijalni poslanec kandidiral na listi Heimatblocka ter s tem razcepil vrste krščanskih socijalcev. Tirolski kmetje zahtevajo, da se povrne Heimwehr na svoja stara pota in da naj opusti vmešavanje v dnevno politiko. Resolucija obsoja sprejem majorja Pabsta na Brennerju, ki pomeni približevanje fašizmu in onečašča čustvovanje tirolskega prebivalstva. Sodelovanje majorja Pabsta pri tirolskem Heimwehru je nemogoče, ker tirolski kmetje so demokratični in nočejo biti zapeljani v fašizem ali nacionalizem. Odklanjajo pa tudi vsak puč, ki bi vodil v diktaturo. Izključitev dr. Steidla pomeni cepitev v tirolskih heimwehrovskih vrstah. Krščansko-socijalno krilo zahteva, da prevzame vodstvo tirolskega Heimwehra deželni glavar.

Razkol v vrstah Heimwehra se kaže tudi v ostalih zveznih deželah. Tako stoji pretežni del Heimwehra na Nižje Avstrijskem za deželni voditeljem inž. Raabom, ki je v ostrem nasprotju s knezom Starhemborgom. Dunajski Heimwehr vodita major Frey in major Lach, ki delujeta v najožjem sporazumu s krščanskimi socijalci. Pa tudi tukaj ni vse v redu, ker bi drugače ne prišlo do ustanovitve krščansko-socijalne „Vaterländische Heimwehrlegion“.

Pri takem položaju se ni čuditi, da je dr. Steidle, preden je odšel na dopust v Pariz, še zahteval od bivše Vaugoinove vlade, da diktira postave, ki so za ohranitev Avstrije potrebne. Če Vaugoinova vlada to zamudi, tedaj je radikalizacija ali razbitje Heimwehra neizogibna. Gospodarstvo se ne more rešiti parlamentarnim potom, temveč samo z diktatorskimi ukrepi. Pač nobena vlada, tudi Vaugoin-Starhemborgova, takih zahtev ne more izpolniti. Zanimive so tudi izjave bivšega ministra Starhemborga, ki je vedel povedati, da velike odločitve ne bodo padle v parlamentu, temveč jih bodo povzročile bojne formacije. Podlaga so vojaške vežbe in oboroževanje. Treba bo brusiti meče in izvesti militaristično organizacijo ter se ločiti od kršč. socijalcev, ki Heimwehr samo ovirajo v zasledovanju svojega cilja. Po tem se ni čuditi, da je po neuspehih poizkusih na Dunaju zapustil našo državo tudi rajhovski pučist major Pabst. Demokratična opredeljenost avstrijskih narodov ga je prisilila k temu. Vest, da namerava iti na Kitajsko in tam reorganizirati vojsko, najde v avstrijskem tisku malo verjetnosti. Odveč je govoriti na podlagi tega o stališču Heimatblocka v parlamentu.

Najbrž ravno vsled tega, da se narodi Avstrije niso izrekli za fašistični program Heimatblocka, se je Heimatblock izjavil v načelu pripravljene, da vstopi v meščansko vlado, če se mu da notranje ministrstvo in če ostane sedanjí radikalni kurz in če se osnuje gospodarski direktorij z izrednimi pooblastili.

Ko se je sestavil krščansko-socijalni parlamentarni klub, je dobil nižjeavstrijski deželni glavar dr. Buresch nalogo, da uvede pogajanja za večinsko meščansko vlado. Na tej seji zapupnica Vaugoinu ni bila izglasovana. Klub se je pri tem postavil na ustavno stališče in odklonil vsako nasilno izpremembo.

Dr. Buresch je takoj stopil v stik z vsemi strankami. Za gotovo vladno večino rabi vladna stranka sodelovanje vseh meščanskih strank, zakaj sama zveza z Heimatblockom bi tvorila samo večino 5 glasov pri dobrohotnosti Schobrovega bloka. S tem se ne da vladati. Schobrov blok je načelno pristal, da sodeluje v novi vladi, a je stavil pogoj, da mora vlada Vaugoin-Starhemborg odstopiti. Ta blok je vodil pred volitvami boj proti Vaugoinovi vladi in zago-

varjal svoj gospodarski program, ki ga hoče zastopati tudi v bodoče. Na prvem mestu naj bo olajšanje gospodarske krize in šele potem politika, tako pravi dr. Schober. Da bo šlo reformno delo gladko od rok, so krščanski socijalci uvaževali zahtevo Schobrovega bloka in Vaugoinova vlada je podala preteklo soboto ostavko. Ni pa še gotovo, ali bo v novi vladi sodeloval tudi Heimatblock, proti kateremu je Schobrov blok izjavil, da ne sodeluje, dokler bo imel v vladi Heimatblock glavno besedo. Pogajanja z Heimatblockom trenutno še niso končana, ker zahteva notranje ministrstvo, čemer pa se odločno upira Schobrov blok. Socijalni demokrati so izjavili, da hočejo sodelovati z vsako vlado, ki hoče združiti vse demokratične sile za varstvo ustave in boj zoper gospodarsko krizo in brezposelnost. Zahtevali so važno mesto predsednika parlamenta, ki jim kot najmočnejši stranki pritiče po parlamentarnih običajih, odstop vlade in poverilo za sestavo nove vlade.

Po razjasnitvi načelnih vprašanj se je pričel zopet oster boj med krščansko-socijalnim tiskom in tiskom Schobrovega bloka. Že volitve same so zasekale globoke prepade, zdaj pa zopet nova blatenja, ko se gre za ministrske stolce. V tisku ni manjkalo izrazov „Kleber“ in „Streber“, kar so socijalni demokrati temeljito izrabili v svoje svrhe.

Kaj je preostalo drugega, kakor da je prevzel vse v roke zvezni predsednik Miklas. Povabil je k sebi vse predstavnike parlamentarnih klubov in si prizadeval, da bi izločil iz nove zbornice kar najbolj politične strasti in omogočil sestavo vlade, ki bi imela mirovni značaj ter omogočil nemoteno parlamentarno delo. O bodočem delovnem programu in o gospodarskih vprašanjih je bil dosežen sporazum in tudi glede zasedbe ministrstev. Vaugoinova vlada je 29. novembra podala ostavko in zvezni predsednik ji je poveril vodstvo poslov do imenovanja nove vlade.

Že takoj v začetku je bilo jasno, da pride meščanska vlada v okvirju Schobrovega bloka. Za zveznega kanclerja je bil predlagan predarlski deželni glavar dr. Ender, ki je sprejel poslanstvo pod pogojem, da bodo dr. Schober notranji, dr. Seipel zunanji in dr. Juch finančni minister. Ti pogoji dr. Enderja kažejo o veliki uvidevnosti, ker bodo prišla ta ministrstva gotovo v dobre roke, ki jamčijo za ugoden razvoj avstrijske republike, ker so ali strokovnjaki v tem oziru ali pa osebe, ki se naslanjajo na demokratični ustroj naše države. Kandidaturo dr. Schobra za podkanclerja in notranjega ministra je vsa avstrijska javnost pozdravila, ker vidi v njej jamstvo, da bosta v javnem življenju zopet uvedena red in zakonitost. Imenujejo se še drugi ministrski kandidati, vendar nočemo prehiteti sestave nove vlade.

Nova vlada bo imela težko stališče. Voditi bo morala boj proti marksizmu, vendar bo morala v glavnem posvetiti svoje delovanje gospodarskim vprašanjem. Čakajo jo važne naloge, kakor delitev davkov, zavarovanje brezposelnih, proračun, zahteve malih vložnikov, carijske tarife in tržni promet z živino, važno vprašanje za kmeta. Popraviti pa bo morala tudi preočitne pogrške bivše vlade.

Prišlo je do rešitve, s katero smo lahko zadovoljni. Dr. Ender je pristaš politike miru in mirnega gospodarskega razvoja. Je izrazit nasprotnik Heimwehra in vseh prevratnih elementov na levici in desnici. Poziv dr. Enderja na mesto zveznega kanclerja pomeni v Avstriji novo smer, nov duh. In če je resnica, da bodo socijalisti zavzeli do nove vlade stališče objektivne, a dobrohotne opozicije, je storjen gotovo velik korak naprej v pomirjenju duhov.

Skrajni čas, da se pride zopet do dela, zakaj cele tedne se je zapravljalo čas za razprave in napade, ko je delo tako potrebno pri gospodarstvu, ki je na kraju propada. Naprej se je igrala politika, vse okrog pa je odmiralo. Politika na ruševinah gospodarstva! Politika mesto dela! V morju bede in pomanjkanja tonejo stotisoči in milijoni ljudi, a voditelji se prerekajo med seboj.

POLITIČNI PREGLED

Smernice nemške zunanje politike. Nemčija zahteva, da se ji vrne čast nazaj in da bivši sovražniki prekličijo očitek, da je samo Nemčija kriva zadnje svetovne vojne. Nemčija stoji na stališču, da morajo deset let po versajskem miru bivše sovražne velesile izpolniti svojo obljubo in razorožiti do iste višine, na kateri se nahaja nemška armada. V nasprotnem slučaju pa se mora Nemčiji glede oboroževanja dati popolna svoboda. Nemčija ne more zdržati plačevanja reparacij. Zato se mora najti način, ki jo bo razbremenil. Ključ razbremenitve je v rokah Zedinjenih držav, ki naj izbrišejo vsa vojna posojila ter tako osvobodijo Evropo in Nemčijo gospodarskega robstva. Nemčija zahteva revizijo vzhodne meje. Poljski koridor mora izginiti, mesto Danzig mora biti nemški državi vrnjeno. Poljski pa se ponudi svobodna luka in posebna mednarodna garancija za njene manjšine. Istotako se mora memelski okraj odstopiti Nemčiji. Nemčija bi tudi pristala na nov plebiscit, ki bi obsegal vse ozemlje od vzhodne Prusije do Šlezije. Med teritorialne zahteve spada tudi Posaarje in Eupen ter Malmedy v Belgiji. Vse prekomorske kolonije, katere so bile Nemcem odvzete čisto po nepotrebnem in brez pravega vzroka, se ji morajo vrniti. Nemčija bi bila tudi pripravljena pristati na to, da bo svoje bivše kolonije vladala pod kontrolo Društva narodov kot mandatna ozemlja. Manjšinsko vprašanje mora biti rešeno lojalno in manjšine same pod dejansko kontrolo Društva narodov. Dovolj naj se plebiscit o vprašanju, če se naj Avstrija pridruži k Nemčiji ali ne. — Treba je sedaj počakati, kaj porečejo k temu druge evropske in posebno prizadete vlade.

Za indijsko konferenco v Londonu vlada veliko zanimanje v političnih krogih. Obstaja mnenje, da bo konferenca v marsičem razbistrila politični položaj v Indiji in imela kljub odsotnosti indijskih nacionalistov ugoden vpliv na nadaljne politične razmere v Indiji. Konferenca ima za cilj poenostavljenje indijske uprave in pritegnitev širokih indijskih slojev k sodelovanju. Pogajanja bodo dolgotrajna, ker se imajo premostiti velike ovire za uresničenje dominionskega položaja Indije. V tem oziru je tudi velevažen predlog, naj imenuje indijskega upravitelja sam angleški kralj in ne angleška vlada, kakor je bilo doslej običajno. To bi bil prvi korak na poti v samostojnost Indije. Angleški vladni krogi menijo, da se more priznati Indiji položaj dominiona le postopoma s pokrajinskimi avtonomijami. Poleg pokrajinskih avtonomij naj bi bila dovoljena osrednja vlada z odgovornostjo napram zakonodajni zbornici. Večina udeležencev je zahtevala uvedeno populne avtonomije potom sile. Vsi pa so se strinjali v tem, da si je Indija zaslužila položaj dominiona, ki ga ji je treba dati. Na konferenco se je namreč prineslo veliko načrtov, kako urediti samoupravo Indije, da se narod pomiri. Vsi ti načrti pa so ugodni samo velikašem in Angliji, posebno poročilo Simonove komisije, ne pa tudi domačinom. Dominijoni angleškega imperija so bivše kolonije, ki imajo svojo lastno zakonodajo in tej zakonodaji odgovorno vlado. Države pa, ki so neposredno odvisne od angleškega parlamenta in od angleške vlade, so kolonije. Indija je napol kolonija in napol dominion. Splošna razprava je trajala 5 dni. Zaključil jo je Macdonald, ki je soglašal s tem, da se mora rešiti indijsko vprašanje v skladu s sedanjim položajem in s tamošnjim ljudskim mnenjem. Macdonald je s tem takorekoč pristal na položaj dominiona. Vprašanje je še, ali ima večina v parlamentu za seboj.

Politične vesti. Madžarski ministrski predsednik grof Bethlen se je mudil pretekli teden v Berlinu in se zelo povoljno izrazil o uspehih obiska. Pogajal se je o tarifni pogodbi in o zadevah, ki se tičejo obeh držav. Listi vedo povedati, da so se obravnavala tudi politična vprašanja, kakor razorožitev, manjšinsko varstvo in sprememba mirovnihih pogodb. V manjšinskem vprašanju imata obe državi iste interese. Če Nemčija doseže v Svetu Društva narodov izboljšanje mednarodnega manjšinskega prava, pride to v dobro tudi Madžarom. Kar se tiče madžarskega kraljevskega vprašanja, je Bethlen mnenja, da je to vprašanje notranja nacionalna zadeva države, ki se bo rešilo ustavnim putem. — Italija vodi oster boj proti draginji. Predvsem je znižala uradnikom plače za 12% in obenem tudi doklade. S tem hoče vlada izravnati primanjkljaj v proračunu in si prihraniti 2200 milijonov lir. Spravila se je na špekulante po denarnih in blagovnih borzah, ki delajo na to, da bi vrednost lire padala in da bi cene blagu zdržale na dosedanji višini. Glavne špekulante je dala poloviti in pozapreti. Znižanju plač naj bi sledilo znižanje cen v industriji, trgovini in obrti. Trgovske zveze so določile 10% popust cen, zveza hišnih lastnikov je priporočala hišnim lastnikom, da znižajo najemnino za 10%, moka se poceni za 10%, cene kruha pa so že padle za 30%. Gotovo je, da pridejo kmalu na vrsto tudi delavske plače. Posledice vladnih odredb se bodo pokazale šele polagoma. Uradniki nad tem darom menda niso posebno navdušeni. — Pri volitvah v poljski senat 23. novembra je dobil Pilsudskega blok 70 glasov (prej 46), levica 15 (26), narodni demokrati 13 (9), krščanski demokrati 2 (6), Ukrajinci 7 (13), Nemci 2 (5), židje 2 (6). — Litvinov, sovjetski zunanji minister, je nenadoma odpotoval iz Ženeve. Prvotno se je mislilo, da je njegov odhod v zvezi z vznemirjujočimi vestmi iz Moskve, da je izbruhnila revolucija, kar ni brez podlage, ker so oblasti razkrile široko razpredeno zaroto med oficirji rdeče armade, v katero je bilo vpletenih nad 700 častnikov, pozneje pa se je doznalo, da je imel v Milanu sestanek z italijanskim zunanjim ministrom Grandijem, na katerem sta se razgovarjala o političnih in gospodarskih vprašanjih. Sicer pa kod ve, kakšno je ozadje tega sestanka. Verjetno je mnenje, da gre za politično zvezo med Italijo, Nemčijo in Rusijo, kateri bi se priključile tudi Turčija, Bolgarska in Madžarska, ki bi bila naperjena proti veliki antanti. Vesti iz Poljske pravijo, da je slišati iz Rusije močno streljanje in stokanje rajencev v obmejnih vaseh. Aretirani častniki so bili takoj ustreljeni. — Nemška javnost je nekoliko razburjena, ker so Poljaki pri zadnjih volitvah menda terorizirali nemško manjšino. Kar piše nemški tisk o manjšinah, je treba sprejeti vedno z gotovo previdnostjo. Nemška vlada se bo pritožila na Društvo narodov. O teh nasiljih poroča poljski tisk, da ni bil napaden, še manj pa ubit niti en poljski državljani nemške narodnosti, pač pa so Nemci napadli v Szapki poljskega policijskega komisarja in ga umorili. Komisar je bil 18krat zaboden z bodalom ter je obležal mrtev na cesti. Pastor Harflinger je naravnost pozival Nemce, naj napadajo predstavnike poljskih oblasti. V Novi vasi so napadli pristaši Stahlhelma poljskega rudarja Stelmacza in ga umorili. V Beuthenu so napadli stahlhelmovci uredništvo poljskega lista „Katolik“ in ga deloma porušili. — Fašistični parlament je odobril zakonski načrt, ki določa razlastitve v vojaške svrhe. Po tem zakonu je država pooblaščen, da zlasti v obmejnih pokrajinah odvzame vsakomur zemljišče in objekte, o katerih smatra, da so za obrambo države ali sploh za vojaške svrhe važni in potrebni. — Pilsudski je podal ostavko svoje vlade iz zdravstvenih ozirov. Novo vlado sestavi Slavek.

DOMAČE NOVICE

Pliberk in okolica. (Volitve.) Z uspehom volitev v Pliberku in okoliških občinah smo Slovenci lahko zadovoljni. Vsa čast značajnim volilcem, ki so tudi še zdaj, ko ni najprijetnejše biti Slovenec, ostali zvesti svojemu prepričanju in se niso dali pregovoriti silni in vztrajni agitaciji drugih strank, ki so se v tem času posluževale tudi slovenskega in ne bindišarskega jezika in obljubljale vse mogoe in še več nemo-gočega. Prepričani smo, da je grofov oskrbnik in kandidat Schobrovega bloka spoznal, da je značajnost in prepričanje slovenskega ljudstva trdnejše, da bi se dalo omajati po dvomljivih obljubah Landbunda, ki je v zvezi z uradništvom in vsenemci izgubil značaj kmetske stranke. Ni namreč mogoče, da bi davkoplačevalec in tisti, ki davke vživa in trosi, imela enake in skupne interese. Mnogo zabave je nudil tudi grof Oto z agitacijo za Heimatblock. Pa je tudi zanimivo: Grof za Heimatblock, oskrb-

nik za Schobrov blok. No, vsak po svojem. Mi pa hočemo naše vrste še bolj strniti in organizirati v disciplinirano organizacijo in se boriti za naše pravice, ki jih moramo prej ali slej doseči, ker je to zakon narave. Naše zahteve so in prepričani smo, da se bo naša stranka neomajano za nje potegovala: Da se nas ne bo imelo za državljane druge, manj vredne vrste, ampak enakovredne nemškim sodeželanom, da se nam bo rezal enak kruh in se nas ne bo gospodarsko zapostavljalo, da se nam bo omogočil kulturni razvoj in potrebna izobrazba v domačem jeziku, sploh, da se nam omogoči in zagotovi naša gospodarska, kulturna in narodna eksistenca.

Gornja Vesca. Le poredko se oglasi kdo od nas v našem listu. Pa vendar letošnji 9. november je pokazal, da ne spimo. Z glasovnico v roki smo zopet dokumentirali pred svetom, da nas prvo desetletje še ni ugonobilo, niti zmanjšalo našega števila. Saj ravno zadnje volitve kažejo, da gremo naprej in ne nazaj. Naše ljudstvo čim dalje bolj spoznava, da je edino v naši zavednosti in v zvestobi do nas samih tista sila, ki nas bo dovedla do boljših razmer v našem narodnem in gospodarskem življenju. Ni bil zadnji volilni boj lahek, zakaj dosti je bilo tudi med nami ljudi, ki so lovili volilce za svoje stranke, a priznati moramo vso čast našim vrlim volilcem, ki so stali, kljub pritisku od raznih strani, neomajani kakor hrast v viharju. Vsa čast in pohvala pa tudi našim zaupnikom po vaseh, med katerimi prednjači naše zavedno ženstvo. Končan je boj, a delo naše naj gre naprej, da ob danem času zopet zberemo naše vrste, ki naj s ponovnim porastkom pokažejo, da živi pri nas zaveden slovenski in veren rod.

Šmarjeta nad Pliberkom. Poročila sta se Janšek Jožef in Fanika Sorej in zadnji pondeljek dne 17. XI. je bila pri Gutovniku vesela svatovščina. Dobra volja je vladala med svati in vsi želimo novoporočenima mnogo sreče!

Bilčovs. (Poroka.) Dne 24. novembra je peljal mladi posestnik p. d. Juntar v Pugaru svojo izvoljeno Terezijo Kröpfl, p. d. Radarjevo, pred poročni oltar. Želimo novoporočenema prav mnogo srečnih veselih let skupnega življenja. Naj ju blagoslov božji spremlja na vseh njunih potih, da bosta res mogla srečni začetek nadaljevati in končno v srečo sebi in vsem svojim tudi dokončati!

Drobne koroške novice. Na Koroškem je 266 zdravnikov, od teh 4 ženski zdravniki. Na 1378 prebivalcev pride en zdravnik. — V tednu pred 22. novembrom se je število podpiranih brezposelnih na Koroškem pomnožilo za 1167 na 6935. V istem času lani jih je bilo samo 4113. — Na Koroško dobimo nove nemške naseljenice in sicer bavarske kmečke sinove. V najkrajšem času se bodo podpisale kupne pogodbe. — Zadnjič smo poročali, kako je bil v Gaberjah pri Grebinju ranjen orožnik Drak, ki je zasledoval lovske tatove. Ta dogodek je pokazal sled za lovske tatove. V več hišah so našli orožniki ostanke ukradene divjačine, kar je dalo povod, da je orožništvo 25. novembra predalo dežel-nemu sodišču 17 oseb: dninarje, kmečke sinove, hlapce in kmete. Vkljenjeni so bili odvedeni v Velikovec. Prirejali so pravcate love z gonjači in psi. Zadnji lov je bil na dan volitev. Dne 8. avgusta t. l. je prišel v zakristijo cerkve sv. Katarine pri Šmihelu 32letni Valentin Šumnik iz Bistrice, se oblekel in odšel na prižnico, kjer je imel pred par osebami „pridigo“, v kateri je zasramoval katoliško cerkev. Dne 19. novembra se je zagovarjal pred sodiščem, da je bil pijan, a je dobil kljub temu 14 dni strogega zopora. — V noči od 15. na 16. novembra so neznanci vdrli v svinjski hlev pristave šolskih sester v Št. Rupertu pri Velkovcu, zaklali in odnesli 2 prašiča po 40 kg teže. Naslednjo noč so zopet prišli, a so bili zasačeni. Na vasi je nastal krik in eden tatov je pri zasledovanju grozil celo s sekuro. Za tatovi se poizveduje. Par dni prej so poizkusili svojo srečo pri nekem posestniku v Šmarjeti, kjer pa so bili prepojeni ter so pustili veliko že zaklano svinjo in zbežali. — Na Selu ob Klopinijskem jezeru je moral 23. novembra zasilno pristati enokrovnik, ki je letel iz Stockholma v Italijo. Pobasali so ga na avto in zapeljali na letališče v Celovec. Potnikom se ni pripetilo ničesar.

4. božja zapoved: Spoštuj očeta in mater! Spoštuj tudi jezik, zemljo in dom, ki si ga prejel od očeta in matere!

DRUŠTVENI VESTNIK

Zimska sezona.

Ne živimo več v času, ko so naše ljudstvo tvorili na eni strani redki izobraženci, na drugi strani masa ljudi, tavajoča v nevednosti in duševnem uboštvu. Narod se je razvil in je postal izobražen. Inteligentni za to, ker je zmožen razumeti in sprejemati proizvode intelektualcev. Izobraženost, inteligenca seva našemu fantu, dekletu naravnost iz obraza. Je to dober material, ki je zmožen velikega napredka in je treba sredstva v dosego tega cilja porabiti in izrabiti. Imamo izobraževalna društva. Naj ne nosijo zastoj imena izobraževalna. Zimska sezona je. Teško in utrudljivo poletno delo počiva. Telesna utrujenost je minula. Pa saj pri mladem človeku o utrujenosti sploh ne smemo govoriti. Čim več naporov, tembolj svež in zdrav je. Pa vendar zima je, več časa in zato v društvene prostore!

Sestanimo se k seji in se posvetujemo, kaj je potrebno v naši organizaciji. Ne bomo pozabili tisto staro in uspešno sredstvo prosvete: knjige. Uredili bomo društveno knjižnico, pregledali, katere knjige imamo in skušali nabaviti še katere nove. Upeljali bomo red v izposojevanju knjig in bomo za knjižničarja postavili zmožnega fanta ali dekle. Marsikateri naš fant je iz knjig, če jih je pametno uporabljal, mnogo pridobil. Postal je naravnost majhen učenjak. Imenujemo take avtodidakte. Avtodidakt je samostojen, energičen in prožnega duha. Želimo, da bi bilo med nami mnogo avtodidaktov. Društvo naj skrbi, da bo imel naš narod velik del na lepi in poučni knjigi.

Sklenili bomo prirejati sestanke. Mnogo se je že na naših sestankih povedalo, mnogo se še ni. Sestanek bo naša šola, naša visoka šola. Po sestankih bomo narod vzgajali v naših načelih in idealih. Naši ideali so vedno kakor bili: Narod, Bog, dom. Ali se zavedamo, da smo sinovi in hčere slovenskega naroda in nam je slovenski jezik svet in drag, ker le v njem moremo izražati najboljše čustva svoje duše? Ali vemo, da je vera neprecenljiva dobrina, potrebna za življenje in smrt? Ali spoštujemo in cenimo grudo svojih očetov, življenje na kmetih in njegovo tradicijo. Vse to in še mnogo bomo povedali in slišali na sestankih. Ali poznamo našo lepo Koroško? Našo zgodovino in naše najboljše može? Ali smo orientirani v zmedbi političnih vprašanj, gospodarskih kriz in svetovnih naziranj? Ali ne bomo tudi mi pomagali rešiti naš položaj iz gospodarske in duševne bede? Toda, kdo pa naj o vsem tem govori. Ali vedno samo g. župnik ali g. kaplan? Ne, potrebujemo govornikov iz lastnih vrst in društvo naj jih vzgoji.

Za zabavo in srčno izobrazbo pa bomo gojili petje in gledališko predstavo. Dva silna in mogočna faktorja pa nastopata v novejši dobi in tudi za nas prihaja čas, da bomo govorili o tem, to je radijo in film, posebno še zvočni film.

Silno prostrana je njiva ljudske prosvete. Mnogo je treba oravev in sejalcev. Mladina, ti si podjetna, požrtvovalna, idealna. Ti se ne boš odtegovala delu in boš pomagala povsod tam, kjer gre za Boga, narod in dom.

Glinje. (Miklavžev večer.) Slovenska čitalnica v Glinjah priredi v nedeljo dne 7. decembra ob 3. uri popoldne pri Cingelcu na Trati „Miklavžev večer“ z jako bogatim sporedom. Poleg nastopa Miklavža so na dnevnem redu kupleti, enodejanka itd. Zvečer ob 8. pa so Glinjčani že v Šmarjeti v Rožu, kjer se bo istako pokazal Miklavž v svojem veličanstvu.

Bilčovs. (Miklavžev večer.) Prvikrat nastopi letos Miklavž tudi na našem odru. Prišel bo v nedeljo 7. t. m. in sicer ob 7. zvečer na društveni oder pri Knabrlu v Velinji vasi. Imel bo tudi za pridne pripravljene daril, a za nebogljive pa šibo. Zato pridite, starši, z vašimi otroci, da sprejme vsak od Miklavža po zaslugi! Po nastopu Miklavža se uprizoni igra „Čašica kave“.

Šmihel pri Pliberku. (Božični večer.) Šmihelsko prosvetno društvo sporoča vsem članom in prijateljem, da priredi na sveti večer pri Šercarju božičnico. Na sporedu je tudi igra „Mostra Križnika božični večer“. Ker se porabi čisti dobiček v prid gospodinjstev tečaja, se prosi prostovoljnih prispevkov.

Šmihel nad Pliberkom. (Igra.) Po polletnem odmoru se je naše društvo zopet zganilo. V nedeljo 16. novembra je društvo priredilo

dve igri. Da je zanimanje za naše prireditve med našim ljudstvom živo, je jasen dokaz nepričakovano številna udeležba in obisk prireditve celo iz daljnega Žvabeka in severno Drave. Slovenci namreč nismo tako premožni, da bi hodili z dežele v kino ali mestna gledališča, zato pa si tem rajše ogledamo priproste domače prireditve in s tem pospešujemo delovanje naših kulturnih društev. Šmihelski fantje in dekleta so tudi res dobro igrali, kakor Hanica, Marjana, Gašperon in samo Gabra bi mogli nekoliko okregati. Pri novincih seveda še ni šlo vse gladko, kar pa ni motilo celotnega vtisa. Med odmori je prepeval škocljanski pevski zbor lepe slovenske pesmi, kakor zna le on. Zato smo Škocijanarjem hvaležni. Upamo, da

... ali
Kathreiner
mora biti,
- ne pa
katerakoli
„sladna kava!“

nam bodo tudi v bodoče naklonjeni, ker doma nimamo delujočega zbora. Domačini pa se kmalu zopet pokažite na odru!

GOSPODARSKI VESTNIK

Beljaški trg. Beli ohrovt 40, rdeče zelje 60, kapus 50, koleraba komad 15, korenje 40, pesa 50, endivija 20, čebula 50 g, česen 2,20, zelena 1,40 S, krompir 18 g, namizna jabolka 1, namizne hruške 1,40, grozdje 3,20, goveje meso 3,40, telečje 3,60, svinjsko 3,50, jagnjedje 2,60, prekajeno 4,60 S, oranže 35, citrone 10, sladko mleko 44, kislo mleko 46 g, sladka smetana 4, kislina 2,40, čajno maslo 6,40, maslo za kuho 5,20, skuta 1,60, strd 5 S, črn kruh 60, žemlja 6 g, jajce 22—25 g.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Avstrija: Naše justično ministrstvo ima v svojem staležu 6666 uradnikov, od teh je 1540 sodnikov in 117 državnih pravdnikov. — Neki tirolski list napada majorja Pabsta in piše, da je prinesel iz Italije, kjer je bil v najožjih stikih s fašističnimi voditelji, velike vsote denarja, ki so mu jih dale na razpolago fašistične organizacije. Te vsote so deloma naložene pri bančnih zavodih na Tirolskem in v Švici. Po teh odkritjih je menda rekel dr. Steidle: „Mešajte sedaj svoj gnoj sami!“ in zapustil konferenco heinwehrovskih voditeljev ter se odpeljal na dvamesečni dopust v Pariz. — Ostale države: 20. novembra se je v petrolejskem ozemlju Astra Romana v Ploesti v Romuniji dogodila strahovita eksplozija, zvezana z velikim požarom. Ko so hoteli napolniti do vrha rezervoar, v katerem je že bilo 300 cistern bencina, se je ta vnel. Plameni so švigali 60 m visoko v zrak. V zrak je zletelo 500 vagonov bencina, škoda pa znaša 30 milijonov lejev. — V zadnjih osmih mesecih je v Združenih državah propadlo 600 bank. Vzrok je slabo ameriško kmetijstvo. — Dne 21. novembra so zaznamovali na Francoskem 12 železniških nesreč. Materijalna škoda je velika, je pa tudi precej mrtvih in še več ranjenih. — Dne 22. novembra je bil v okolici Valone v Albaniji močan potres, ki je povzročil veliko škodo in zahteval 35 človeških žrtev in nad 100 ranjenih. Podrlo se je 950 hiš. — V Tokiu na Japon-

skem so 25. novembra zjutraj zabeležili močan potresni sunek. Po uradnem obvestilu je bilo v potresni pokrajini Shizuoka 187 oseb ubitih, dočim navajajo listi 219 mrtvih. Središče potresa je bilo v Missimi, kjer so od 10. novembra dalje zabeležili po 300 rahlih potresnih sunkov na dan. Mnoge naselbine so postale žrtev požara. Železniške in telefonske zveze so prekinjene. V Atamiju so nastali novi vrelci, ki bruhajo vročo vodo. Usoda 300 delavcev, zaposlenih pri gradnjah predora v bližini Atamija, je negotova. Vhod v predor je zasut. Potresna opazovalnica je ugotovila, da je trajal glavni potresni sunek 30 minut. Skupnih smrtnih žrtev je 252, 143 ranjenih, 6 oseb pa pogrešajo. V okraju Hakonu je zemeljski plaz zasul 99 ljudi. Predvidoma bo znašalo število človeških žrtev okrog 1000 oseb, 1550 hiš je popolnoma in 4637 deloma porušenih. — Neka uradna vatikanska statistika navaja, da je na svetu 341.430.900 katolikov, in sicer v Evropi 208.883.000, v Ameriki 109.097.000, v Aziji 16.536.900, v Afriki 5.330.000 in v Avstraliji 1.585.000. — V prestolnici Perzije v Teheranu je divjal katastrofalen potres, ki je deloma porušil mesto. Vse zveze so prekinjene in število smrtnih žrtev je veliko.

Vihari in neurja. V nedeljo 23. novembra okoli poldneva se je nebo nenadoma stemnilo, nastal je vihar in pričel je padati dež in v nekaterih krajih tudi toča. Dočim na Koroškem ni zaznamovati posebne škode, so tembolj trpeli drugi kraji v naši državi. Na Dumaju je morala požarna bramba posredovati v 600 slučajih, 2 osebi sta bili ubiti, 56 težko in okoli 200 lažje ranjenih. V Dunajskem Novem Mestu ni niti ena hiša ostala nepoškodovana, številne barake, v katerih so ljudje stanovali, je vihar razkril. Na Tirolskem so posebno trpeli gozdovi, dimniki in v mnogih vaseh je odkril vihar vse hiše. Ker je padlo drevo na železniški tir, se je pripetila železniška nesreča, pri kateri je bilo 8 ranjenih. V Nemčiji je vihar podrli več stolpov radijskih oddajnih postaj. Posebno sta trpeli Bavarska in Badenska. Burja je ruvala drevje s koreninami vred, pretrgala električne vode, telefonske in brzojavne zveze. Na Francoskem so reke silno narasle. Hudo je trpela tudi Madžarska. Na Češkoslovaškem je zapadel sneg in nekateri potoki so prestopili bregove. V Belgiji se je zagnalo morje čez obalo in je voda vdrla v hiše, kleti in pritlična stanovanja. Reka Schelde je prestopila bregove in poplavlila 100 kvadratnih kilometrov ozemlja. Tudi Anglija je hudo prizadeta. Iz Amerike poročajo o snežnih viharjih in poplavih, ki so zahtevale nad 50 človeških žrtev. V Kaliforniji je treščilo med viharjem na tla neko potniško letalo. Izpod razvalin so potegnili 3 mrtve potnike. Višina škode se bo mogla ugotoviti šele polagoma. V Hamburgu je vrgel vihar parnik s tako silo na suho, da se je prelomil na dva dela. Posadka 31 moških je utonila. Reka Seine je narasla za 7 m nad normalo. Vse pristaniške naprave ob reki so poplavljeni in vsak promet parnikov onemogočen. V nižje ležečih delih mesta je voda vdrla v kleti. Utrjujejo se nasipi in mostovi, ki so v nevarnosti. Ker deževje še traja, grozi Parizu velika nevarnost.

Protiverski pokret v Rusiji. Zadnja številka „Brezverca“, glasila organizacije brezvercev v sovjetski Rusiji, potrjuje, da se je začela proti veri nova gonja. Na zborovanju vodilnih činiteljev brezverskega pokreta je bil določen načrt za l. 1930—31. Načrt govori o dolžnostih brezverskih organizacij in njihovih odborov. Vse brezverce je treba spraviti v komunistične udarne brigade. Drugo važno orožje bo v novem poslovnem letu prirejanje protiverskih razstav. Povečati bo treba število odraslih članov brezverskih organizacij tako, da bo doseglo 9.500.000, dočim morajo narasti omladinske brezverske organizacije na 3.500.000. V zvezi s tem bo treba pomnožiti protiverske postojanke tako, da jih bo v mestih 25.000, po kmetih pa 70.000. Otroške brezverske organizacije se morajo pomnožiti na 30.000. Začeti je treba energično kampanjo proti praznikom vseh veroizpovedi, posebno proti vsem večjim praznikom, ko duhovščina najbolj bega ljudi in izkorišča njihovo nevednost. Osrednji odbor brezvercev naglašja, da bo prva in najvažnejša naloga organizacije širiti med božičnimi prazniki posebne tiskovine protiverske propagande. Tiskovine bodo razdeljene v tri kategorije, za mesta, za podeželske kraje in za šole. Poleg tega bo izdajala organizacija brezvercev dva časopisa, mnogo letakov in posebno brošuro za

otroke. Nedavno so razposlali po vsej Rusiji posebna navodila za božično kampanjo, ki se je pričela že 15. novembra. Glasilo brezvercev poroča, da je osrednji odbor komunistične omladine sklenil bedeti strogo nad izpopolnjevanjem vseh navodil o protiverski akciji med mladino. Priredi tudi posebno anketo o delovanju duhovščine in sektantov med mladino, da razkrinka te hinavce. V Moskvi so nedavno zaprli še dve cerkvi. Na židovski praznik so priredili brezverci v Žitomiru družabni večer, na katerem so prepevali protiverske pesmi in sežgali mnogo židovskih molitvenikov, češ, da židovski delavci takih knjig ne potrebujejo več. „Brezverec“ tudi poroča, da je bil javno usmrčen mohamedanski svečenik Kadajev, ki je bil med muslimanskim prebivalstvom na Kavkazu zelo priljubljen.

ŠTEDI PRI
DELU IN
ČASU, ČUVA
PERILO

INGOSPODIN-
JA JE BREZ-
SKRBNJA IN
VESELA.

DAHLIA SEPARATORGESELLSCHAFT M. B. H.
Wien, XII/2., Wagenseilgasse 4/48.

Zahvala.

Vsem sosedom in znancem, ki ste s svojimi obiski lajšali trpljenje med boleznijo in ste nama stali ob strani v času smrti najine nepozabne matere, gospe

Elizabete Leimisch

in vsem sorodnikom in prijateljem, ki ste prišli od blizu in daleč ter jo spremlili na njeni zadnji poti, najina najlepša zahvala. Posebno se zahvaljujemo domačim gg. duhovnikom, preč. g. dr. Zeichnu in preč. g. dekanu Hribarju za njegove tolažilne in poslovljne besede ob grobu, kakor tudi njenemu nečaku preč. g. dekanu Reidlu iz Gospe svete. Osobito tudi vsem pevcem za ganljive žalostinke doma in na grobu.

Za ves trud bodi ljubi Bog plačnik!
Vidra vas, dne 20. novembra 1930.

Žalujoča zaostala sin in hčerka.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu.

Varno naložen
denar, dobro
obrestovanje!

Uradije se v četrkih
dopolodne v Pavličevi ulici 7 v Celovcu.

Ne zamudite ugodne prilike
popolne razprodaje čevljev in
klobukov tudi pod nakupno
vrednostjo. — Dalje najce-
nejša prodaja ženskih plaš-
čev, oblek, perila in pletenin

MODNI TRGOVINI
SCHLICHTINGER,

Celovec, Wienerg. 4.
Govorimo slovenski.

Izšla je Blasnikova Velika Pratika

za navadno leto 1931,
ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obračunan.

V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine marke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — pošne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabelo hektarov v oralih; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepis važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d. v Ljubljani.

146

Vabilo.

Gospodinsko - kuharski tečaj v Podravljah
priredi v nedeljo, dne 14. decembra 1930 pri
Vosporniku

razstavo kuharskih umetnosti

in
Miklavžev večer

s peštrim sporedom v dvorani restavracije
pri kolodvoru v Podravljah.

Na sporedu je:

1. Petje dekljiškega in moškega zbora,
2. Dva prizora z godbo, petjem in plezom.
3. Solospeva „Bandrovke“ in Dečve.
4. Kuplet „Kuharice“.
5. Govor in deklamacije.

Med odmori svira domači tamburaški zbor. Razstava se otvori zjutraj ob 8. in bo odprta do 6. zvečer. Pričetek „Miklavževega večera“ točno ob 3 uri popoldne. Zadnja točka je nastop Miklavža. Da bo mogel Miklavž bogato deliti, zato bo skrbel za razstavna dvorana. Prijatelji, spomnite se svojih prijateljev in izberite po svojem okusu darila v naši razstavni dvorani pri Vosporniku!

Vse prijatelje in znance k obilni udeležbi
prijazno vabi vodstvo tečaja.

Več kmetiškkih posestev je na prodaj: mala in velika v ravnini in nekoliko v hribih, eno v Dravogradu, druga v Kotljah pri Guštanju. Cene: 115.000, 200.000, 300.000, 400.000 in 550.000 dinarjev. Treba si je samo izbrati. Način plačila: polovica pri sklenitvi kupne pogodbe, druga polovica se vknjiži — Obrniti se je na veleposestnika: Pavel Sedovnik, p. d. Duler, Vič, p. Dravograd, Jugoslavija.

168

Samostanska klet Benediktinske opatije

St. Lambrecht

na Štajerskem

★

Prvovrstna kvalitetna in mašna
vina iz lastnih vinogradov na
Spodnjem Štajerskem in grajš-
činskih posestev Madžarske in
Tirolske, v sodih in steklenicah,
manjših in večjih v zabojih
franko v naslednjih skladiščih:

Glavno skladišče

in generalno zastopstvo: Hans Weber

Celovec: Völkermarkterstrasse 28, tel. 1509
nasproti artilerijske vojašnice

Št. Vid ob Glini: J. Puck, Gösser Bierdepot, Hauptplatz

Beljak: Ch. Sima, Irgovec, Südbahnstrasse

Spital a. d. Drau: M. Fian, Irgovec

Greifenburg: Fritz Rossmann

Radenthein: Simon Schretter, Irgovec

Kötschach: Sepp Gamper

Šmohor: Sepp Gamper

Trg: Karl Germann, Irgovec

Borovlje: Josef Freisitzer, Irgovec

Velikovec: W. Giendl, Irgovec

Svinec: Paul Gritzner, Irgovec

Hüttenberg: Peter Pacher, Irgovec

Breže: Franz Rauchenwald, gostilničar

Wolfsberg: Erwin Potofschmig, Irgovec

Zahtevajte cenik!

178

Halo!

Tukaj

Miklavžev večer

Kje? Uprizori ga izobraževalno društvo v Globasnici.
Kdaj? V NEDELJO, dne 7. DEZEMBRA ob 3. uri popoldne

Kaj je na sporedu?

1. Igra „Tri sestre“.
2. Igra „Pošna skrivnost ali začarvano pismo“, v kateri gostuje v glavni vlogi g. Jan Randev iz Pliberka.
3. Več šaljivih nastopov in pevskih točk.

Kaj je z Miklavžem? Miklavž nastopi nazadnje s svojimi angeli in škratelčkami seveda tudi, za katerega prinesite darila s seboj!

Dobro. Pridemo! Pridite vsi, ki ljubite po-
šteno zabavo. Vas najprisrčneje vabi

o d b o r .

176

Inserirajte v Koroškem Slovencu!